

KARINTHY FRIGYES

A LÁNYOK

A lányok a Vadász utcába járnak: egy órákor gyakran találkozunk velük, tarkán sereglenek ki a körútra, vihognak és sugdolóznak. Copfjukon piros és kék pántlika fityeg, hárman-négyen összefogóznak, egymásba karolnak, az egyik halkán, súgva mond valamit, hangosan kuncogni kezdenek.

Ellenségesen és értetlenül és irigyen nézem őket, vajon miféle butaságon nevetnek folyton? És mit sugdolóznak? Ha két lány összejön, mindjárt sugdolózni kezdenek - ismeretlen dologon nevetnek, elkomolyodom, és gyanakodva, rossz érzéssel húzom föl a szemöldököm - valami profán, cinikus, tisztátalan dolog van a világon; amiről csak ők tudnak, és mindig arról beszélnek; gúnyosan, alattomosan néznek rám és elszaladnak. Vajon mi lehet az?

Mert valamit tudnak, amit én nem tudok. Különben buták és tehetetlenek, növényt és bogarat nem gyűjtenek, bélyeget se. Leydeni palackot nem csinálnak, se magdeburgi féltekét. Egyszer napfogyatkozás volt, a Hold árnyéka elhaladt a Napkorong előtt. Napokig készültem rá, üveget kormoztam, és dobogó szívvel vártam a csillagászok által kijelölt időpontot. Mikor a fényes tányérba beleharapott a fekete csorba, ujjongva és áhítattal kiabáltam - és kezemben a kormos üveggel kerestem valakit, akinek elmondjam, hogy milliárd kilométernyire mi történik odakünt. Csak két lányismerősöm volt a másik szobában, befutottam, és lelkendezve hívtam őket, hogy jöjjenek gyorsan, mert a pompás színjáték csak percekig tart. Nem lehetett rávenni egyiket se, hogy az utcai szobába átjöjjenek - valami butaságon vihogtak, csúfoltak engem, ugyan hagyj bennünket, mondták. Dühösen és gesztikulálva magyaráztam, hogy milyen nagy és ritka tüneményről van szó, és hogy mindjárt vége lesz, de hiszen csak arról van szó, hogy átjöjjenek az utcai szobába, kiabáltam elkeseredve. Valami kétértelmű ostobaságot feleltek, egy szón megint vihogni kezdtek, nem jöttek át, nem nézték meg.

De vajon mi lehet az - mert van valami velük. Valami van, amit mindenki tud, csak én nem, ami miatt úgy bánnak a lányokkal, mint valami kiváltságosokkal, és ezt ők tudják.

Még egészen kicsike voltam, mikor a rokonaim ilyeneket mondtak nekem, "hát állva hagyod a kis kisasszonyt, és te leülsz? nem szégyelled magad? milyen gavallér lesz belőled?", és nekem fel kellett állni a kényelmes székről, hogy a csipkébe öltözött kis majom leülhessen. Az arcom égett a szégyentől és haragtól - miért? Micsoda ostoba, jogtalan, igaztalan előny? Ha pofon vágnám, leesne a székről. De hát ő pofon vághat és megalázhathat engem, csak azért, mert ő gyengébb, és így lovagiasságból nem üthetem vissza? Hát nem látják, hogy ő tudja ezt, és kinevet bennünket, és kényelmesen elterpeszkedik?

Miért? Miért? Mi lehet ez?

A lányokat nem bántja senki. Taknyos másodista korukban már magázza őket a tanár, nem kapnak barackot a fejükre, udvariasan beszélnek velük. A felsőbbistákat pláne kisasszonynak szólítják, az iskolában is. Fiatalabb tanárok előre köszönnek nekik az utcán - hallatlan! Szelídség gyöngédség veszi körül őket - én meg tegnap egy olyan brusztflekket kaptam verekedés közben, hogy egész nap nehezen lélegzem. Ha elmondanám, azt felelnék, úgy kell, miért nem vágta pofon, nem szégyenled magad? De hát ő kezdte tanár úr - hát engem nem véd senki? Nem szégyelled magad? Egy felnőtt fiút védeni kell - micsoda katona lesz belőled?

- Az ám - katonaság! A tornaórán, szabadgyakorlatokban, felvonulásokban készülünk rá. Az kemény dolog lesz, tudom, eleget hallottam róla. Hideg piccs, borjú a hátamon, alélt menetelések, puska és szurony. Hiszen szép, lelkes dolog, tudom, vágyom is rá - de hát miért csak mi? A hazát meg kell védeni. Aki nem kockáztatja életét a hazáért, gyáva és becsstelen. Hát ők? Ők miért nem gyávák és becsstelenek? Eszükbe sem jut kockáztatni az életüket - ezek vihognak és pipiskednek: mégis, senki se mondja, hogy ők gyávák és becsstelenek, sőt! inkább eszményül állítják eléink. Meg kell védeni a nőket, a gyenge nőket! Királyért és hazáért - és a nőkért! Hát a lányok királyok?

Miért? Miért? Miért?

Miért mindenütt, mindég, ez a kivételezés, ez az extravurst, ez az elnézés - miért, miért? A villamosban fel kell állni nekik - a legjobb falattal őket kell megkínálni, ha leejtenek valamit, úgy állnak ott, hanyagul és kényelmesen, mintha a természet törvénye volna, hogy azért nekem kell lehajolni. Tizennyolc éves koruktól kezdve már kezet csókolnak nekik, mint az öreg püspököknek, akik munkában és áldásban töltötték életüket. Jobb oldalra kell engedni őket az utcán. De hát miért? Mit nyújtanak ők, mit tesznek, miért kell tisztelni őket? Hiszen műveletlenek, ostobák, lusták és dologtalanok. Mulatságban nőnek fel, férjhez mennek - attól kezdve a férjük dolgozik helyettük, eltartja őket. Szabadjegyet váltottak az életre azzal, hogy megszülettek - míg nekünk véres verejtékkel kell kiverekedni minden percünket, újra és újra bebizonyítani, hogy jogunk van az élethez.

De hát miért, miért, miért?

A fiúk valami szégyenletes és ostoba dologról fecsegnek, az iskolában. Nem, az képtelenség, ostobaság, nem lehet. Itt valami titok lappang, az bizonyos - de az örűtség, az lehetetlen, hogy az legyen a titok. Hiszen az egy buta vicc, egy gyerekes játék - hiszen ennél csak érdekesebb a Torricelli-féle úr, vagy egy Leclanché-elem?

Miért? Miért?

Érzem, hogy egy napon meg fogom érteni. Félek ettől a naptól - ezen a napon keveredem majd el a szürke tömegbe: ezen a napon jövök rá, hogy én is az vagyok, amik ezek itt, akik szembejönnek velem az utcán. Ezen a napon el fogom felejteni az Osztályt, a Leclanché-elemet, a növénygyűjteményemet, és el fogom felejteni önmagamat.